

uitgebreid beschreven¹ en wij moeten wel aannemen dat beiden, wat hun persoonlijkheid betref (Jordaan was bovendien het type van een 'blonde Germaan'), op Himmler een uitstekende indruk gemaakt hebben: hij gaf zijn accoord aan wat Seyss-Inquart hem voorgesteld had.

Toen de zaak eenmaal zover was, bracht Seyss-Inquart in de Duitse rechtspleging een wijziging aan waardoor zij meer zou lijken op die waartoe in Duitsland met betrekking tot *NN-Häftlinge* besloten was. Op 21 mei, kort na Himmlers vertrek, bepaalde de *Reichskommissar* in een verordening² dat het *Obergericht* dat, gelijk men zag, reeds sinds midden oktober '41 als *Sondergericht* kon fungeren bij de berechting van 'saboteurs', nu algemeen als *Sondergericht* in werking zou treden in alle gevallen waarin in Duitsland een

¹ Voordat hij met Himmler in contact werd gebracht, werd Boellaard op 11 mei eerst ondervraagd door Heydrich die Himmler bij zijn bezoek aan Nederland vergezelde; het kwam toen tot een gesprek over de oorlogssituatie waarbij Heydrich Boellaard honend feliciteerde met de Russische communisten als bondgenoten waarop Boellaard prompt repliceerde: 'Ik kan het Duitse volk evenmin feliciteren met zijn Japanse bondgenoten.' Na het gesprek werd Boellaard aangeboden, een doodvonnis te ontgaan door toe te treden tot de *Waffen-SS* - hij weigerde. Drie dagen later, op 14 mei, werd hij uit zijn cel gehaald en naar het door Seyss-Inquart bewoonde landgoed 'Clingendaal' gebracht. Hij kwam daar tegenover Himmler, Seyss-Inquart, Rauter en Harster te staan, meldde zich als '*Hauptmann Boellaard der Königlichen Niederländischen Feldartillerie*' en werd toen door Himmler (een man, zo schreef hij later, met 'doordringende ogen' en van een 'sluwe intelligentie') geattakeerd: 'Jullie zijn toch Germanen, waarom vechten jullie dan tegen ons?' Boellaard: 'Het woord *Germanentum* ligt ons niet zo; wij zijn in de eerste plaats Nederlanders ... Bovendien houden wij van onze vrijheid en zijn koppig.' Himmler: 'Ja, ja, echte Germaanse eigenschappen. Maar in uw volkslied staat toch: Wilhelmus van Nassouwen ben ik, van Duitse bloed?' Boellaard: 'Er staat bovendien in: 'Het vaderland getrouwe blij ik tot in de dood.' ' Het gesprek kwam op het verzetswerk van de OD. 'Het is een organisatie', zei Boellaard (bedoelend zijn mede-gearresteerden te beschermen), 'die eerst in actie komt, als de Duitsers hier weggaan.' Himmler, 'met overslaande stem': 'Weggaan, weggaan!? Wij Duitsers gaan hier nooit weg!' Boellaard: 'Dat is dan in afwijking van wat de Rijkscommissaris ons steeds gezegd heeft, *Reichsführer*.' In die geest werd het gesprek nog enige tijd voortgezet, lopend nu. 'In ieder bosje waar wij langs komen, knielen of staan', aldus Boellaards beschrijving, 'gewapende SS-mannen, de ogen erbidig en onderworpen. Leica's klikken, de wacht komt langs, drie man achter elkaar, vlak bij Himmler in paradepas. Hij wenkt af: geen eerbewijzen. Een bespottelijk tafreel.' Het onderhoud eindigde met een lofrede van Himmler op 'de *Führer*, de man van wie de domme Hollanders niet weten, welk een zegen hij voor de wereld is.' (W. A. H. C. Boellaard in *O en V*, dl. I, p. 598-600).

Met omstreeks honderd andere Nederlanders, allen *Nacht-und-Nebel*-gevangenen, werd Boellaard ongeveer een jaar later naar Natzweiler gevoerd; van hen stierven vier-en-zestig. ² VO 56/42 (*Verordeningenblad*, 1942, p. 282-83).